

Jaarstukken 2023

24-07-2024

het vastgestelde beleid te waarborgen. Het kan niet zo zijn dat door tegenvallers de uitvoering van vastgestelde taken niet meer mogelijk is.

De incidentele en de structurele weerstandscapaciteit kunnen als volgt worden berekend:

Weerstandvermogen Bedrag x € 1.000	Incidenteel	Structureel
Reserves		
Algemene reserve	4.755	-
Onbenutte belastingcapaciteit	-	3.370
Begrotingsruimte (resultaat jaarstukken 2023)	1.720	-
Post onvoorzien	-	25
Totaal	6.475	3.395

3.6.3 Risico's

Het opstellen van een risicoprofiel voor Ouder-Amstel omvat het kwantificeren van de belangrijkste risico's die momenteel bekend zijn en niet op een of andere manier worden afgedekt. Daarbij moet worden aangegeven hoe groot de kans is dat een bepaald risico zich voordoet, evenals de potentiële financiële gevolgen als het risico werkelijk optreedt. Het risicoprofiel is een momentopname en nieuwe risico's kunnen in de loop van de tijd ontstaan of bestaande risico's kunnen anders worden ingeschat.

Bij de beoordeling van risico's zijn twee aspecten belangrijk: de kans dat een risico zich voordoet en de ernst van de schade als dat het geval is. Hieronder worden de verschillende risico's met hun financiële impact weergegeven.

De risico's kunnen worden onderverdeeld in structurele en incidentele risico's. Voor structurele risico's moet een permanente oplossing worden gevonden in de vorm van een voorziening, verzekering of afdoende beheersmaatregel. Daarnaast zijn er nog risico's binnen de begroting die niet te kwantificeren zijn. Deze risico's zijn apart inzichtelijk gemaakt.

Omschrijving risico's Bedrag x € 1.000	Begroting 2023	Jaarrekening 2023	Klasse	Kans %	Berekend risicobedrag
Incidentele risico's					
Open eindregelingen WMO	250	100	3	50%	50
Garantstelling lening sportverenigingen	154	137	1	10%	14
Rampen en calamiteiten	2500	2500	1	10%	250
Ruimtelijke projecten	350	650	3	50%	325
Duo+	200	200	3	50%	100
Bodemverontreiniging	300	300	2	30%	90
ROM InWest	370	370	1	15%	56
Totaal Incidentele risico's	4.124	4.257			884
Structurele risico's					
Verbonden partijen	100	100	1	10%	10
Open eindregelingen Jeugdzorg	350	500	3	50%	250
Afvalstoffenheffing	67	-	3	50%	-
Totaal structurele risico's	517	600			260
Niet kwantificeerbare risico's					

Omschrijving risico's Bedrag x € 1.000	Begroting 2023	Jaarrekening 2023	Klasse	Kans %	Berekend risicobedrag
Oekraïense vluchtelingen en statushouders	pm	pm			pm
Gebiedsontwikkeling	pm	pm			pm
Bouwleges	pm	pm			pm
Wet kwaliteitsborging voor het bouwen	pm	pm			pm
Invoering omgevingswet	pm	pm			pm
Planmatig onderhoud wijk Benning	pm	pm			pm
Gemeentefonds	pm	pm			pm
Inflatie	pm	pm			pm
Totaal niet kwantificeerbare risico's	-	-	-	-	-
Totaal risico's	4.641	4.857			1.144

Toelichting risico's

De hiervoor vermelde risico's zijn ten tijde van het opmaken van de Jaarrekening 2023 geactualiseerd. Het gaat in deze paragraaf om de risico's welke kunnen voorkomen in de toekomst. De geactualiseerde risico's zijn hierna beschreven.

Open eindregelingen Wmo

Het budget voor woningaanpassingen in het kader van de Wmo kan leiden tot incidentele grote uitgaven die het begrote bedrag overschrijden. In 2023 hebben inflatie en andere factoren gezorgd voor aanzienlijke kostenstijgingen in de overeenkomsten voor woningaanpassingen. Voor het weerstandsvermogen wordt ervan uitgegaan dat er eens in de twee jaar een overschrijding van het beschikbare budget kan plaatsvinden. Het risicobedrag wordt geschat op € 100.000, met een kans van 50% (klasse 3, incidenteel), wat neerkomt op € 50.000.

Garantiestelling leningen sportverenigingen

De gemeente heeft garanties verstrekt voor leningen van sportverenigingen, inclusief hypothecaire garantstelling. Hoewel de kans klein is dat de vereniging in financiële problemen komt en de gemeente met financiële aanspraken wordt geconfronteerd, bestaat er toch een risico. Het geschatte risicobedrag is € 137.000, met een kans van 10% (klasse 1, incidenteel), wat neerkomt op € 13.700.

Rampen en calamiteiten

De gemeente kan geconfronteerd worden met kosten als gevolg van rampen zoals wateroverlast, stormschade, epidemieën, vliegtuigongelukken of uitval van nutsvoorzieningen. Hoewel een groot deel van deze kosten door anderen wordt gedekt, zoals verzekeringsmaatschappijen en de overheid, blijft er een risico voor de gemeente. Daarom is een bedrag van maximaal € 2.500.000 gereserveerd voor dergelijke omvangrijke kosten.

Het geschatte risicobedrag is ingedeeld in klasse 1, met een kans van 10% (incidenteel), wat neerkomt op € 250.000.

Ruimtelijke projecten

Er bestaat een risico dat de kosten die de gemeente maakt voor kleinere inbreidingslocaties of flexwonen in De Nieuwe Kern, ten laste komen van het resultaat van de gemeente als deze projecten niet doorgaan. Deze kosten worden binnen de begroting opgenomen als kleine projecten met een hoge mate van onzekerheid. Hoewel er nog mogelijkheden zijn voor dekking uit deze projecten, kan hier zonder een anterieur contract niet op worden vooruitgelopen in de begroting. Om dit risico te beperken, wordt sinds 2021 sneller aangestuurd op contractuele afspraken over kostendekking door intentie- en anterieure overeenkomsten. Er zijn echter nog lopende projecten waarvoor dit nog niet geregeld is of waarover nog gesprekken gaande zijn.

Voor het flexwonen is recent overeenstemming bereikt, die in het tweede kwartaal van 2024 in overeenkomsten zal worden vastgelegd.

Het geschatte risicobedrag dat niet gedekt wordt door toekomstige overeenkomsten, inclusief het flexwonen, is € 650.000. Dit risicobedrag is ingedeeld in klasse 3, met een kans van 50% (incidenteel), wat neerkomt op € 325.000.

Duo+

In de jaarrekening van 2023 heeft Duo+ een geactualiseerd overzicht van de geïdentificeerde risico's opgenomen. Het weerstandsvermogen binnen Duo+ is beperkt, wat betekent dat als zich een risico voordoet, een beroep wordt gedaan op de DUO-gemeenten. Het totale risico van Duo+ wordt ingeschat op € 630.000. Voor onze gemeente wordt het risicobedrag geschat op ongeveer € 200.000, met een kans van 50% op een incidenteel risico. Dit leidt tot een geschat risicobedrag van € 100.000.

Bodemverontreiniging

Risicoberekening voor Bodemverontreiniging

Gevallen van bodemverontreiniging laten zich moeilijk voorspellen. Als dergelijke gevallen zich voordoen, wordt van de gemeente verwacht dat zij een bijdrage levert aan de noodzakelijke saneringskosten. We schatten in dat een dergelijke verontreiniging niet vaker voorkomt dan eens in de vijf à tien jaar, en dat de door de gemeente te betalen bijdrage in de saneringskosten dan maximaal € 300.000 zal bedragen.

Risicobedrag: € 300.000

Risicoklasse: 2

Kans: 30%

Type: Incidenteel

Geschat risicobedrag: € 90.000

ROM InWest

Voor ROM InWest (voorheen bekend als Invest MRA) is aangegeven dat het voor 85% nominaal revolverend is bij extreem negatieve parameters. In het reguliere scenario zijn de onderliggende fondsen revolverend, waardoor het uitgeleende geld weer terugkomt en opnieuw beschikbaar wordt. Met dit in gedachten wordt rekening gehouden met een risico van 15% van € 370.000 (oftewel € 55.500). Het toegezegde bedrag is nog niet volledig gestort en wordt in delen opgevraagd tot het voornoemde maximum van € 370.000.

Risicobedrag: Maximaal € 370.000

Risicoklasse: 1

Kans: 15%

Type: Incidenteel

Geschat risicobedrag: € 56.000

Verbonden partijen

De gemeente neemt deel aan een aantal Verbonden partijen, zoals vermeld in de paragraaf Verbonden partijen. Over het algemeen is het risico van dergelijke deelnemingen beperkt. Echter, gezien de mogelijkheid dat de gemeente op enig moment kan worden aangesproken om haar aandeel te leveren in een verlies van een gemeenschappelijke regeling, is in deze inventarisatie een bedrag van € 100.000 opgenomen. Hierbij wordt uitgegaan van een zeer laag risico, en daarom is het geplaatst in klasse 1.

Risicobedrag: € 100.000

Risicoklasse: 1

Kans: 10%

Type: Structureel

Geschat risicobedrag: € 10.000

Open einderegelingen Jeugdzorg

Jeugdzorg

Sinds de invoering van de Jeugdwet worden gemeenten, waaronder ook Ouder-Amstel, geconfronteerd met financiële tekorten in de jeugdzorgsector. Landelijk is er nu aandacht voor deze kwestie, met onder andere een hervormingsagenda in voorbereiding. Deze agenda beoogt zowel inhoudelijke als financiële knelpunten op te lossen.

De jeugdzorg is een zogeheten 'open einde'-regeling, wat betekent dat de financiële impact ervan wordt beïnvloed door onvoorspelbare factoren, zoals verhuizingen van jeugdigen met zorg naar onze gemeente. Fluctuaties in de instroom kunnen leiden tot financiële tekorten. Dit risico is structureel aanwezig.

Het geschatte risicobedrag is: € 500.000

Klasse: 3

Kans: 50%

Structureel: € 250.000

Afvalstoffenheffing

Voor afvalstoffenheffing zien wij geen risico's. Jaarlijks kunnen de tarieven aangepast worden aan een herzien prijsniveau.

Het risicobedrag is nihil.

Oekraïense vluchtelingen en statushouders

Oekraïners

De opvang van zo'n 50 tot 150, tegen het einde van het jaar mogelijk oplopend tot 220, Oekraïners legt aanzienlijke druk op het ambtelijk apparaat, maar ook op het zorgveld, zoals huisartsen en scholen. Kinderen moeten uiteraard onderwijs krijgen, waarvoor taalklassen nodig zijn, evenals opvang voor kinderen jonger dan 4 jaar. Deze faciliteiten zijn nog niet beschikbaar in onze gemeente, dus maken we gebruik van faciliteiten in de regio waar al een grote druk op ligt. Met name het vinden van personeel en huisvesting is een knelpunt. We verwachten ook een stijging in het gebruik van leerlingvervoer, wat weer capaciteitsproblemen en het vinden van chauffeurs met zich meebrengt.

Het is nog niet bekend of het Rijk in 2025 en daarna leefgeld blijft verstrekken. Mogelijk zullen Oekraïners op termijn bijstand aanvragen of komen er extra claims voor schuldhelpverlening.

Tot nu toe is de opvang uitvoerbaar gebleken, maar bij het verzorgen van meer opvang zijn de grootste risico's een tekort aan ambtenaren voor de uitvoering, onderwijspersoneel en zorgpersoneel. Daarnaast lijkt de dekking met de gelden vanuit het Rijk voldoende te zijn, maar dit is nog niet gegarandeerd. Met het huisvestingsproject in Entrada zitten we ruim boven onze taakstelling. Als het Rijk niet volledig uitkeert of de plekken niet voor 100% bezet zijn, heeft dit financiële consequenties.

Statushouders

De versnelde instroom van statushouders kan mogelijk ook extra druk leggen op bijvoorbeeld de bijzondere bijstand, leerlingvervoer en jeugdzorg, maar ook op onze medewerkers en die van de gecontracteerde ondersteuning van onze partners. De vergoedingen vanuit het Rijk voor de uitvoeringskosten en begeleiding blijken de laatste jaren onvoldoende dekkend te zijn.

Gebiedsontwikkeling

Door de gemeenteraad is besloten om de risico's van de gebiedsontwikkeling af te dekken door middel van een specifieke bestemmingsreserve, de Reserve Gebiedsontwikkeling genaamd. Deze reserve wordt ingezet voor zover er een realistische verwachting van kostenverhaal is, waarbij de grens is gesteld op minimaal 70%. Op het moment dat er zekerheid bestaat dat een groter deel van de kosten niet verhaald kan worden, zijn deze al meegenomen in de begroting en komen ze ten laste van het resultaat.

Het risicobedrag is pm.

Bouwleges

De raming voor de bouwleges is gebaseerd op de best mogelijke prognose van het te verwachten bouwvolume over de jaren. Dit zijn gegevens die met de nodige voorzichtigheid behandeld moeten worden. De voortgang van deze projecten is afhankelijk van derden en moeilijk te voorspellen of te beheersen. Een tegenvaller in 2023 wordt een meevaller in 2024, en soms komen er nieuwe projecten bij en andere gaan niet door.

Het risicobedrag is pm.

Ook heeft nieuwe wetgeving mogelijk gevolgen voor de legesinkomsten, volledigheidshalve wordt verwezen naar het kopje 'Wet kwaliteitsborging voor het bouwen' hieronder.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Op 14 mei 2019 nam de Eerste Kamer de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen aan. Deze wet regelt de invoering van een nieuw stelsel van kwaliteitsborging voor het bouwen. Hiermee wordt de positie van de particuliere en de zakelijke bouwconsument versterkt. Door de toenemende complexiteit in de bouw werd herziening van het huidige stelsel van kwaliteitsborging noodzakelijk geacht. Hiermee wordt de relatie tussen de opdrachtgever, de bouwconsument, en de bouwende partijen evenwichtiger. Voor de gemeente vervalt grotendeels de technisch-inhoudelijke toetsing aan het Bouwbesluit en komt er een aantal voornamelijk administratieve taken bij, zoals de controle of het juiste instrument voor kwaliteitsborging is toegepast en een controle of er sprake is van een erkende kwaliteitsborger.

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is recent ingegaan. De invoering van de wet geldt niet gelijk voor alle bouwwerken, invoering vindt plaats in fases. Toezicht (gedeeltelijk) en handhaving op deze werken blijven bij de overheid. Eén en ander heeft mogelijk gevolgen voor de legesopbrengsten en de personele capaciteit. De exacte gevolgen zijn nu nog niet geheel duidelijk.

Het risicobedrag is pm.

Invoering Omgevingswet

In januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De bedoeling van de nieuwe wet is om de diverse regelgeving voor ruimtelijke plannen in één wet te integreren. Sneller, eenvoudiger en meer ruimte voor initiatief zijn de kernwaarden van de nieuwe Omgevingswet. De impact van deze wet op de gemeentelijke organisatie, de werkprocessen en de begroting is groot, maar is nog niet goed te kwantificeren.

Vanuit de VNG (bron: <https://vng.nl/files/vng/publicaties/2018/20180321-invoeringomgevingswet.pdf>) is een handreiking om de financiële consequenties van de invoering van de Omgevingswet in beeld te brengen. Dit zijn echter grove inschattingen, die onder meer afhankelijk zijn van het ambitieniveau van de gemeente, lopende verandertrajecten, waarop aangehaakt kan worden en gemeentelijke samenwerkingsverbanden.

Volgens deze handreiking zijn de gemiddelde kosten voor een kleinere gemeente naar verwachting zo'n € 1,2 miljoen voor de periode tot en met 2024. In de begroting tot en met 2024 is een gemiddeld bedrag van bijna € 200.000 jaarlijks geraamd. Dat is ruim onder de indicatie van de VNG. En daarmee bestaat er een risico dat komend jaar duidelijk wordt dat er onoverkoombare kosten zijn, welke we in het invoeringstraject Omgevingswet mee te maken krijgen.

We streven in het invoeringstraject Omgevingswet om hier zo pragmatisch mogelijk mee om te gaan en de kosten hiervan, in de lijn van de geraamde budgetten te leiden. Of dat mogelijk is zal komend jaar meer duidelijk worden.

Het risicobedrag is pm.

Planmatig onderhoud wijk Benning

In 2023 zijn onderzoeken uitgevoerd ter voorbereiding op de ophoging van gehele openbare ruimte. De voorbereiding wordt voortgezet in 2024 teneinde een betere schatting te kunnen maken van de benodigde financiële middelen en omgevingsmanagement.

Gemeentefonds

De algemene uitkering is steeds een berekening gebaseerd op een momentopname. Er zijn geluiden dat in het BZK model, welke gebruikt wordt voor het berekenen van de algemene uitkering de WOZ-waarden niet correct zijn opgenomen. Dit zou als effect geven dat de uitkering te hoog is berekend. Voor de gemeente Ouder-amstel zou dit een risico kunnen zijn van een lagere opbrengst van circa 100K-150K structureel. Zodra er meer duidelijkheid is, zullen wij dat in de budgetten verwerken.

Herijking gemeentefonds

Met ingang van 1 januari 2023 is de nieuwe verdeling van de algemene uitkering ingevoerd. De uitkomsten hiervan zijn voor Ouder-Amstel positief, we zijn een voordeelgemeente. Het model is nog niet af, deze zal continu nog aanpassingen vergen. De nieuwe verdeling zal begin 2025 nog geëvalueerd worden. Er is afgesproken dat gemeenten vooralsnog gecompenseerd worden voor het voor- dan wel nadeel, welke hoger is dan het afgesproken ingroeipad. De uitkomsten van de evaluatie van de nieuwe verdeling kan van invloed zijn op de omvang van de algemene uitkering, dit risico is nu nog niet te duiden.

Het risicobedrag is pm.

Inflatie

In Nederland ervaren we momenteel een aanzienlijk hogere inflatie dan we gewend zijn, wat vooralsnog niet onder controle lijkt te zijn op korte termijn. Bij het opstellen van de begroting voor 2023 is een schatting gemaakt van het benodigde budget voor indexatie van de begrotingen. Hoewel we een risico lopen, zien we ook landelijk een lichte daling van de inflatie. Op dit moment is het onbekend of er aanvullend budget nodig is en in hoeverre een verhoging van de algemene uitkering hierin zal voorzien. Het risico is duidelijk, maar de omvang ervan is momenteel nog niet bekend, daarom schatten we deze als voorlopig pm.

Het risicobedrag is pm.

3.6.4 Weerstandsvermogen

Beoordeling weerstandsvermogen

Om het weerstandsvermogen te kunnen beoordelen dient de beschikbare weerstandscapaciteit te worden afgezet tegen de benodigde weerstandscapaciteit. Omdat er bijna nooit sprake is van het gelijktijdig optreden van alle risico's achten wij een gemiddeld dekkingspercentage van 90% voldoende.

Structurele risico's en weerstandscapaciteit

De structurele risico's worden bij het berekenen van de ratio van het weerstandsvermogen omgerekend naar een eenmalig bedrag. Hiervoor wordt conform de werkwijze van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) een factor gehanteerd van 2,5. Dit wil zeggen dat de structurele risicoposten voor 2,5 maal hun